

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 4,556 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 143,163 คน เป็นนักเรียนชาย 72,215 คน และนักเรียนหญิง 70,948 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 720 คน เป็นนักเรียนชาย 360 คน และนักเรียนหญิง 360 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างประชากรดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทาขนาดตัวอย่างประชากรที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1970) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดตัวอย่างประชากร
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้

เมื่อกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 คำนวณได้ขนาดตัวอย่างประชากรอย่างน้อยที่สุด คือ 399 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 720 คน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. เลือกอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 11 ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 5 จังหวัด และสุ่มตัวอย่างอำเภออื่นอีกจังหวัดละ 1 อำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนอำเภอทั้งสิ้น 10 อำเภอ
2. นำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้ มาจัดแยกเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้ประเภทละ 3 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนโรงเรียนอำเภอละ 6 โรงเรียน รวมเป็นจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 60 โรงเรียน
4. สุ่มตัวอย่างห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น 60 ห้องเรียน
5. สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละห้องเรียนที่สุ่มได้ห้องเรียนละ 12 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชาย 6 คน และนักเรียนหญิง 6 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนนักเรียนชาย 360 คน นักเรียนหญิง 360 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งสิ้น 720 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรจำแนกตามจังหวัด อำเภอ และเขตที่ตั้งของโรงเรียน

จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียนในเขต เทศบาลหรือสุขาภิบาล	จำนวน นักเรียน	โรงเรียนนอกเขต เทศบาลหรือสุขาภิบาล	จำนวน นักเรียน
นครราชสีมา	เมือง	1. สุขานารี	12	1. อ่างห้วยยาง	12
		2. เมืองนครราชสีมา	12	2. ตำบลโคกกรวด	12
		3. วัดสระแก้ว	12	3. บ้านหนองเป็ดน้ำ	12
	สูงเนิน	1. ประชาวีรรัฐสามัคคี	12	1. บ้านมะเกลือเก่า	12
		2. ระดมวิทยานุสรณ์	12	2. บ้านบุตาสง	12
		3. แหลมทองวิทยานุสรณ์	12	3. บ้านวังราง	12
ชัยภูมิ	เมือง	1. อนุบาลชัยภูมิ	12	1. บ้านเล่า	12
		2. สุนทรวัฒนา	12	2. บ้านนางเม็ง	12
		3. วัดสว่างอารมณ์	12	3. บ้านหนองหญ้าร้าง	12
	บ้านเขว้า	1. บ้านเขว้า	12	1. บ้านโนนตาด	12
		2. บ้านเขว้าศึกษา	12	2. บ้านด่อน	12
		3. บ้านโนนแดง	12	3. บ้านห้วย-หนองจันทิ	12
บุรีรัมย์	เมือง	1. อนุบาลบุรีรัมย์	12	1. บ้านเสม็ดโคกตาล	12
		2. เสนศิริอนุสรณ์	12	2. ชุมชนบ้านหัววัว	12
		3. ไตรคามลัทธิศิลป์	12	3. วัดบ้านเข็ยสะแก	12
	ประโคนชัย	1. ประโคนชัยวิทยา	12	1. บ้านไพศาลสามัคคี	12
		2. บ้านประโคนชัย	12	2. บ้านจระกู่ใหญ่	12
		3. วัดแจ้ง	12	3. หนองคูพัฒนา	12

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	จำนวนนักเรียน	โรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	จำนวนนักเรียน	
สุรินทร์	เมือง	1. อนุบาลสุรินทร์	12	1. บ้านคอโค	12	
		2. บ้านสวย	12	2. บ้านไถงตรง	12	
		3. ทนง ไตง	12	3. บ้านแสงส่องพันบุณเียง	12	
	ศีขรภูมิ	1. บ้านระแงง	12	1. บ้านพันชี	12	
		2. บ้านระเวียง	12	2. บ้านจารพัด	12	
		3. บ้านหนองชวาว	12	3. บ้านกะลัน	12	
	ศรีสะเกษ	เมือง	1. วัดพระโต	12	1. บ้านหนองแคน	12
			2. มิ่งเมือง	12	2. บ้านกุดโง้ง	12
			3. บ้านหนองตะมะ	12	3. บ้านเพ็ญนาม	12
อุทุมพรพิสัย		1. อุทุมพรพิสัย	12	1. บ้านห้องห้าง	12	
		2. สระกำแพง	12	2. บ้านหนองลุง	12	
		3. บ้านสระภู	12	2. บ้านสำโรงน้อย	12	
รวม			360	360		

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการสร้างแบบสอบถาม

- 1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในด้านที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ
- 1.2 ศึกษาคู่มือครู แผนการสอน หนังสือแบบเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
- 1.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ จากบทความ เอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 ศึกษาปัญหาสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา และของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
- 1.5 ศึกษาโครงการสุขภาพในโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝังค่านิยมทางสุขภาพให้แก่เด็กเรียนในระดับประถมศึกษา

2. การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน เพศ อายุ อาชีพและระดับการศึกษาของบิดามารดาบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ค่านิยมทางสุขภาพและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ โดยเน้นค่านิยมทางสุขภาพที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพได้โดยตรงในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การรักษาความสะอาด อาหารและการบริโภคอาหาร การออกกำลังกายและการพักผ่อน การป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่าง ๆ การป้องกันและควบคุมโรค การเลือกใช้

ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว รวมทั้งหมด 70 ข้อ โดยออกแบบสอบถามค่านิยมทางสุขภาพและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ ให้ใช้คำถามร่วมกันแต่คำตอบต่างกัน ลักษณะข้อความในแบบสอบถามมีทั้งลักษณะทางบวกและลักษณะทางลบ โดยแบ่งเป็นค่านิยมทางสุขภาพและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพทางด้านบวก 53 ข้อ ค่านิยมทางสุขภาพและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพทางด้านลบ 17 ข้อ (ดังตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก)

3. การตรวจสอบเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิทางสุขศึกษา จำนวน 11 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และขอคำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือให้ถูกต้องและเหมาะสม

3.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองสุรินทร์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านลำตวน กิ่งอำเภอลำตวน จังหวัดสุรินทร์ รวม 60 คน

3.3 นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวิธีโคเอฟฟิเชียน แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่านิยมทางสุขภาพเท่ากับ 0.90 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพเท่ากับ 0.89

3.4 นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับสำนวนภาษาและเนื้อหาอีกเพียงเล็กน้อยเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้กับตัวอย่างประชากรในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปเสนอเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือแจ้งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา

11 ทั้ง 5 จังหวัด และผู้วิจัยนำหนังสือดังกล่าวไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยเดินทางไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้น พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูล

3. ทำการเก็บข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่วันที่ 4-28 กุมภาพันธ์ 2534 โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเข้าไปชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การตอบแบบสอบถาม และคอยควบคุมชี้แจงการตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 720 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนมาวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2

2.1 ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยกำหนดคะแนนดังนี้

คะแนนค่านิยมทางสุขภาพแบ่งออกเป็น 4 อันดับ ดังนี้

ค่านิยมทางสุขภาพทางบวก

ให้ความสำคัญมากที่สุด	มีค่า	4	คะแนน
ให้ความสำคัญมาก	มีค่า	3	คะแนน
ให้ความสำคัญน้อย	มีค่า	2	คะแนน
ให้ความสำคัญน้อยที่สุด	มีค่า	1	คะแนน

ค่านิยมทางสุขภาพทางลบ

ให้ความสำคัญมากที่สุด	มีค่า	1	คะแนน
ให้ความสำคัญมาก	มีค่า	2	คะแนน

ให้ความสำคัญน้อย มีค่า 3 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อยที่สุด มีค่า 4 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และคะแนนค่านิยมทางสุขภาพทางบวก และค่านิยมทางสุขภาพทางลบ เป็นระดับค่านิยมทางสุขภาพ ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง มีค่านิยมทางสุขภาพสูงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีค่านิยมทางสุขภาพสูง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีค่านิยมทางสุขภาพต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีค่านิยมทางสุขภาพต่ำมาก

* ค่านิยมทางสุขภาพทางลบ หมายถึง ข้อความที่ไม่สนับสนุนค่านิยมทางสุขภาพ การแปลความหมายจะเป็นไปในทางตรงกันข้ามข้ออื่น

2.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ

กำหนดค่าคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพดังนี้

		การปฏิบัติทางบวก		การปฏิบัติทางลบ	
ทำเป็นประจำ	มีค่า	4	คะแนน	1	คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	มีค่า	3	คะแนน	2	คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	มีค่า	2	คะแนน	3	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	มีค่า	1	คะแนน	4	คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือว่านักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับสุขภาพ และนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับสุขภาพ

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศของนักเรียน เขตที่ตั้งของโรงเรียน และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนโดยใช้ค่า "ที" (t-test) ทดสอบความแตกต่างที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การคำนวณค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่า "ที" (t-test) ผู้วิจัยคำนวณค่าสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x (Statistical Package for the Social Science version X) ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย